

Chaplin hetven éves

Charles Spencer Chaplin 1889. április 16-án született Londonban. Korunk egyik legnagyobb filmművésze és utolérhetetlen színésze ma 70 éves. Pályája összeeforrt a filmművészet első félévszázadával, sőt mondhatjuk — Chaplin nagyságát, jelentőségét és működését tekintve — fémjelzi is e fiatal művészet küzdelmes első korszakát.!

Nagyon nehéz feladat Chaplin teljes filmkarrierjének filmográfiai összeállítása. Ki hitte volna negyvenegynéhány évvel ezelőtt, hogy az a szegény földhözragadt artista, aki az Islington-Green-Collin's Music Hallban a »The Football Match« című színpadi szkeccsben fellépett, egykoron majd a világ legelső nevetetőjévé válik?

Chaplin négyévtizedes életpályája hat korszakra oszlik. Rövid, áttekinthető és vázlatos cikkben nehéz feladat Chaplin múltjának filmográfiai feldolgozása, ezért itt művészi pályáját csak nagyjában és főleg filmcímekben és gyártási éveket ismertetjük.

Chaplin csak évek múltán került a filmhez, miután Mack Sennet nagy reményeket fűzött ehhez a tehetségeseinek »látzó«, csetlő-botló bohóchoz. Leszerződött 1914-ben a Kreystone-filmvállalathoz, amelynél egy év leforgása alatt 35 egyfelvonásos filmet forgatott. Az első filmje a *Making a Living* 1914. február 2-án készült el. A filmek egyenkénti hosszúsága 150—300 méter között változott, ezért »készülhettek« el ilyen aránytalanul rövid idő alatt. Valóban csak »forgatni« kellett a kurblikasztinának nevezett felvevőgépet, beállítani a kívánt 4—5—6 szereplőt és néhány nap alatt, vetítésre kész állapotban, »előállott« a film!

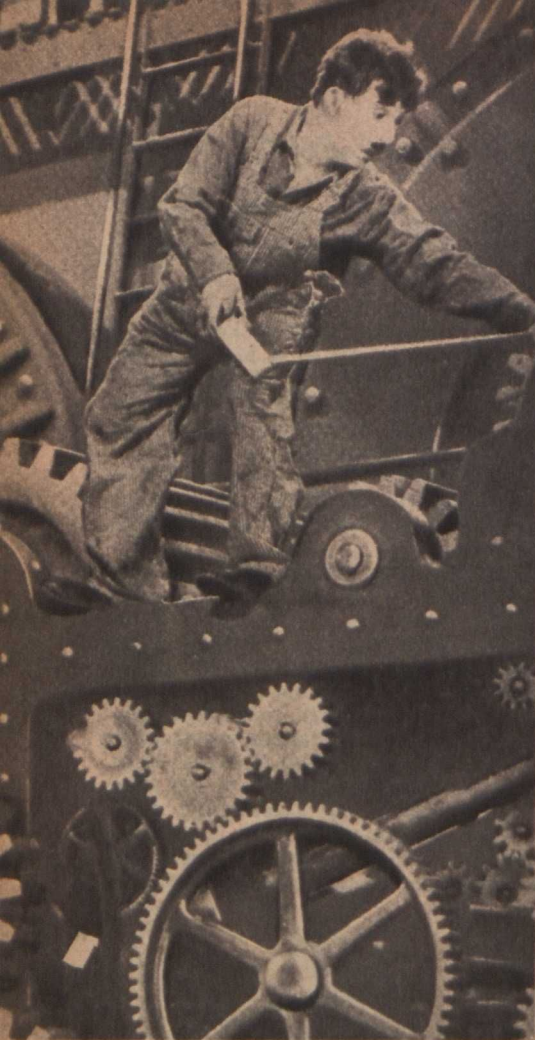
Chaplin filmművészetének második korszaka 1915-ben az *Essanay-filmvállalat*nál kezdődik. Most is majdnem ugyanannyi filmet forgat, mint az első évben, de már akad köztük színvonalasabb és művészebb film is, sőt több kétfelvonásos is. Ebben a korszakban forgatta a híres *Carmen-persziflázst*, amelyben Chaplin volt a Don José, a nemrégiben elhunyt partnernője, Edna Purviance, pedig Carmen.

A harmadik korszak két éve — 1916—1917 között — a Mutual filmvállalat idejére esik. Ebben a korszakban már csak 12 egyfelvonásos filmet forgatott és pedig szintén elég gyors egymásutánban: 1916 március és 1917 szeptember közötti időben. A kor leghíresebb filmje a *Csavargó*, a *Fő utca*, a *Gyógyforrás*, a *Kívándorló*.

A negyedik korszak 1918-ban kezdődik és 1922-ben végződik. Bár előző filmjei is meghódították a világot, igazi művésze csak most lép arra az útra, amelyen később kibontakozott. Chaplin ebben az időben önállósította magát, már nem szerződik le sehová, hanem megalapítja a Chas. Chaplin Film Co-t és filmműtermet építtet a hollywoodi Sunset Boulevardon. Valamennyi filmjének forgatókönyvét ő maga írja, maga rendezi, maga a gyártás irányítója is. Minden filmjét régi, hű-

A szőkevény

Modern idők

séges operatőrje, Rolland Totheroh forgatja. A nyolc film közül az első volt a Hej kutya élet! és ennek forgatását 1918. március 14-én fejezte be. Még ebben az évben, 1918. október 20-án fejezte be a *Chaplin mint katona* (Shouldern arms) című háborúellenes filmjét, amelynek hossza már 1005 méter!

A korszak harmadik filmjét 1918 decemberében készítette, ez rövid *propaganda* film volt a háború befejezésének örömére. Mindössze ketten szerepelnek a filmen: Chaplin és Edna Purviance. Negyedik filmje a *Sunnyside*, magyarul *Grand Hotel Mucsá*. Ez 890 m hosszúságú mozgóképek. Az örömnapi ismét 550 méter hosszúságú, de a következő filmje már *világfilm*: *A kölyök*, vagyis eredeti címén *The Kid*. Ebben már nagy és felejthetetlen szerepet játszik kis partnerével, Jackie Coogannal. A filmet 1921 februárjában fejezte be. Utána fél évvel ismét vizsztatér a 600 méteres filmhez, amelynek témája kedvenc storyjával: a csavargó és éhező komédiással foglalkozik. (The idle class.) Újból egy 600 méteres *kisfilm* következett *Fizetési nap* (Pay day) címmel 1922. április 2-án. A korszak *utolsó* nagy filmje, az 1300 méteres *Zarándok*. A következő korszak 1922-ben kezdődik és 1954-ben *A diktátor* című filmmel záródik.

Az United Artist korszakát négyen indították el: Chaplin, Mary Pickford, Douglas Fairbanks és D. W. Griffith. A filmtörténelem »Négy nagyja« összeállt és az United Artistben (Művészek Egyesülése) majdnem örök hűséget fogadtak egymásnak. Ez az »örök hűség« 32 évig tartott! Ezután — 1955-től — még két önálló filmje készült, most már teljesen saját gyártásában. Az egyik a *Rivaldafény*, a másik a két évvel ezelőtt bemutatott *Egy király* New Yorkban.

Könyveket írtak ezekről a korszakokról, amelyek a világ filmtörténetének nagy évtizedeihez tartoznak, és a hetedik művészet egy páratlan lángelméje kibontakozásának útjelző állomásai.

LAJTA ANDOR

filmvilág

II. évtolyam 8. szám. — Filmművészeti folyóirat. — Megjelenik minden hónap 1-én és 15-én. — Felelős szerkesztő: Hámos György. Felelős kiadó: Sala Sándor, a Lapkiadó Vállalat igazgatója — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI., Lenin körút 9—11. Telefon: 231—235 — Terjeszti a Magyar Posta — Előfizethető a Posta Központi Hírlap Irodánál, Budapest, V., József nádor tér 1. és bármely postahivatalnál — Előfizetés 1/4 évre 34,— Ft. Csekk számlaszám: egyéni előfizetésnél 81.238, közületnél 81.086. — Külföldön terjeszti a Kultúra Könyv és Hírlap Kúlikereskedelmi Vállalat, Budapest, Népköztársaság útja 21. 2-591268 Athenaeum (F. v. Soproni Béla)

KETTŐNK TITKA

Magyarra szinkronizálták *Luis Saslavsky* és *Claude Heymann* francia—olasz koprodukcióját, a »Kettőnk titká«-t. A film főszereplői: *Yves Montand*, *Bernadette Lange*, *Yves Noel*, *Nocile Berger*, *Walter Chiari*, *Aldo Fabrizi*. Rendező: *Saslavsky*, operátor: *Marcel Grignon*, zeneszerző: *Michel Émer*.

**ANNEMARIA
SANDRI**
a »Harmadik
liceum« című,
rövidesen be-
mutatásra ke-
rülő olasz film-
ben

filmvilág

Áras: 4,- Ft